

Posudek diplomové práce
ČESKO-ITALSKÁ ANIMÁLNÍ FRAZEOLOGIE,
kterou předložil **ADRIANO BALDESSARI,**
Čeština pro cizince, FFUK

A. Baldessari si ve své diplomové práci vytkl za cíl prozkoumat českou, respektive italskou animální frazeologii a provést jejich konfrontaci. Jde o oblast mimořádně bohatou jak počtem zooapelativ, tak rozsahem kolokací, do nichž vstupují. Zdá se, že diplomant přistoupil k úkolu s velkým zaujetím a dostupný materiál prostudoval důkladně a navzdory rozsahu zkoumané oblasti takřka v úplnosti. Z české strany k tomu měl výtečnou oporu ve *Slovníku české frazeologie a idiomatiky*, v italštině – na tomto poli lexikograficky poněkud chudší – se vedle tradičního jazykového slovníku Garzanti opíral zejména o *Dizionario dei modi di dire* Laury Creici. Shromážděný materiál se poté rozhodl konfrontovat s výskytem ve dvou jazykových korpusech: v SYN 2000 Českého národního korpusu a v CORIS / CODIS při univerzitě v Bologni. V poslední části pak provedl srovnání českých a italských idiomů.

Po úvodu obsahujícím cíle a metody práce autor ještě před započítím vlastního výzkumu předeseílá teoretickou kapitulu o frazeologii, v níž vychází ze studií obsažených v SČFI, především z práce F. Čermáka *Česká přirovnání*. Krátce nás také seznamuje s odlišnou terminologií italskou. Ve třetí kapitole je provedena klasifikace struktury střídavě českých a italských výrazů neslovesných, výrazů slovesných a přirovnání. Jednotlivé typy provází bohatá exemplifikace, k italským výrazům je pak pro názornost připojen doslovný překlad do češtiny.

Další obsáhlá kapitola, v pořadí čtvrtá, zkoumá úzus českých animálních frazémů. Příklady shromážděné v předchozí kapitole autor postupně vyhledává v korpusu češtiny a zjišťuje jednak jejich frekvenci, jednak gramatické kategorie, které se k výskytu váží. Na konci každé skupiny přidává zajímavou tabulku s pořadím nejčastějších frazémů. Uvádí a klasifikuje také varianty, které zachytil korpus, avšak nejsou registrovány v SFČL, stejně jako nalezené transformace. Totéž zkoumání jako v češtině, tedy úzus animálních frazémů v textu zjišťovaný prostřednictvím korpusu, je potom provedeno v páté kapitole pro italštinu.

Šestý oddíl je věnován sémantice frazeologických výrazů. Ve dvou tabulkách jsou konfrontována nejčastěji zastoupená zvířata v češtině i italštině, poté jsou utříděny sémantické okruhy a nakonec jsou porovnány české idiomy podle toho, zda existuje italský ekvivalent, úplný nebo částečný. Do poslední kapitoly pod titulem *Náhodně nalezené italské frazémy* diplomant zařadil frazémy, které nenašel v korpusu, ale jsou vhodnými ekvivalenty některých frazémů českých.

V krátkém závěru diplomant konstatuje několik obecných zjištění, která z práce vyplynula. Připouští, že nevyčerpal všechny možnosti, protože látka je mimořádně rozsáhlá a rozmanitá, zároveň však vyslovuje přesvědčení, že se mu přesto podařilo oblast animální frazeologie v češtině a italštině zmapovat. Porovnání dvou jazyků ukázalo mimo jiné bohatší materiál v češtině, neznamená to však větší chudobu italského jazyka, jako spíš neexistenci důkladnější lexikografické práce, jakou je pro češtinu *Slovník české frazeologie a idiomatiky*. Přes tuto jistou disproporci se podařilo nalézt poměrně velký počet frazémů společných pro oba jazyky. Následuje ještě

několik příloh – abecedních seznamů frazémů z SČFI (opět v pořadí výrazy neslovesné, výrazy slovesné a přirovnání) a frazémů z italských pramenů. Poslední stránka obsahuje bibliografii. Její nevelký rozsah je dán tím, že nejvýznamnější prameny k tématu jsou soustředěny v několika titulech. Prím mezi nimi nepochybně hraje čtyřdílný SČFI. Poněkud mě překvapuje, že práce postrádá cizojazyčné resumé; očekával bych ho v italštině.

S potěšením mohu konstatovat, že diplomant se zhostil svého úkolu výtečně. Jeho analýza je důkladná a systematická, metodicky velmi dobře rozvržená, přehledně uspořádaná a v pěkné úpravě. Tam, kde s materiálem aktivně pracuje, třídí, klasifikuje, případně hodnotí a komentuje, si počíná s jistotou a přesně, formuluje jednoduše a stručně, přitom však výstižně. Jistě by se dalo uvažovat o doplnění práce v některých aspektech (další informace o úzu, tu a tam stylová charakteristika, výklad hlavně některých italských výrazů, zamyšlení nad existencí univerzálních comparat), je ale zřejmé, že už tak značný rozsah práce by tím neúměrně narůstal. Oceňuji diplomantovu výbornou znalost češtiny, velmi dobře zvládl největší pravopisné úskali, jímž jsou pro Italy české délky. Patrně vinou časové tísně v práci zůstaly některé chyby, např. v syntaxi (... v českých neslovesných výrazů, ... typy italských neslovesných výrazech – Obsah str. 2, *ocnout se do jámy lvové* – 24), morfologii (gen. *konjunktiva, slonní* – 17, *devíticásová kočka* – *passim*, *vlčící synové* – 18), lexiku (*Do vlčích úst!* – 8, *být žaboun* – 29) apod.

Ještě několik drobných připomínek k překladům z italštiny:

str. 53 – *essere noioso come una mosca / vespa / zanzara* – být *mudný jako moucha*... (noioso je zde ve významu otravný, obtížný)

53 – *essere stupido come un allocco* – být *blbý jako sova* (sova působí v češtině jako hyperonymum – italským ekvivalentem je nejspíš *civetta* – a je symbolem moudrosti; doslovný překlad – pušník – by byl přijatelnější)

136 – *essere uno scricciolo* (být *střízlík*) být *křeček* (střízlík se užívá v češtině v témže významu jako v italštině, naopak křeček má úplně jiné konotace)

137 – *rosso come un gambero* (červený jako *garnát*) být *červený jako prase* (gambero se dá přeložit jako rak – tj. rod *Astacus*, který patří mezi *gamberi* – přirovnání červený jako rak je v češtině velmi běžné)

137 – *gatta da pelare* – *zakopaný pes* (domnívám se, že ekvivalent není vhodný, *gatta da pelare* je problém spíš ve smyslu břemena; příklad z De Maura (GRADIT): *correggere le voci di un dizionario è una bella gatta da pelare*)

138 – *essere una gallina* *kráva* (i v češtině bych nechal slepici)

142 – *sputare il rospo* *plýtvat ven žabáka* (správně plivat, tady raději vyplivnout; patrně je to jen lapsus)

Tyto a některé další chyby nesnižují celkově výbornou úroveň diplomové práce Adriana Baldessariho. Pokládám ji za cenný příspěvek ke kontrastivnímu zkoumání češtiny a italštiny a za užitečnou referenci jak pro bohemisty, tak pro italianisty. Je mým potěšením doporučit ji k obhajobě.

V Praze 20.9.2006

Mgr. Jiří Spaček

Ústav románských studií FF UK
oponent diplomové práce